

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA INTERWENCJI PRAWNEJ W ROKU 2011

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej zostało powołane na Zebraniu Członków Założycieli w dniu 18 maja 2005 r. i zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 2 września 2005 r. pod numerem KRS 0000240024.

Naszą misją jest udzielanie pomocy i ochrony prawnej osobom, których prawa i wolności są zagrożone lub naruszane oraz podnoszenie świadomości prawnej i obywatelskiej w społeczeństwie.

Celami Stowarzyszenia są:

1. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji;
2. świadczenie bezpłatnej pomocy prawnej w szczególności: cudzoziemcom, w tym uchodźcom i osobom ubiegającym się o ten status, więźniom, małoletnim, kobietom, rodzinom adopcyjnym;
3. pomoc osobom zagrożonym marginalizacją lub znajdującym się w trudnej sytuacji;
4. działanie na rzecz przestrzegania praw człowieka;
5. działanie na rzecz sprawiedliwości naprawczej, w tym mediacji;
6. działanie na rzecz równego statusu kobiet i mężczyzn;
7. przeciwdziałanie przemocy;
8. podnoszenie świadomości prawnej w społeczeństwie.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. Udzielanie osobom potrzebującym pomocy prawnej, m.in. poprzez reprezentowanie ich w postępowaniu przed sądami oraz organami władzy publicznej.
2. Występowanie w postępowaniach sądowych oraz administracyjnych w obronie interesu społecznego.
3. Zabieranie głosu w publicznych debatach w sprawach z zakresu statutowej działalności Stowarzyszenia.
4. Działanie na rzecz reform prawa, wymiaru sprawiedliwości i polityki społecznej.
5. Prowadzenie monitoringu instytucji publicznych, a także powstawania i przestrzegania przepisów prawnych oraz praktyki ich stosowania.
6. Wspieranie przedsięwzięć, mających na celu w szczególności: szerzenie wiedzy prawnej, promujących ideę równego statusu kobiet i mężczyzn lub podejmowanych na rzecz grup, podlegających wykluczeniu społecznemu.
7. Prowadzenie działań edukacyjnych, socjalnych i kulturalnych, skierowanych do różnych grup społecznych.
8. Prowadzenie działalności wydawniczej.
9. Prowadzenie mediacji oraz sesji sprawiedliwości naprawczej.
10. Współpracę i wymianę doświadczeń z innymi organizacjami i instytucjami polskimi, zagranicznymi i międzynarodowymi.

Władze Stowarzyszenia

W skład **Zarządu** wchodzi:

Witold Klaus – Prezes Zarządu,
Aleksandra Chrzanowska – Członkini Zarządu,
Agnieszka Kwaśniewska – Członkini Zarządu,
Maria Niełacna – Członkini Zarządu,
Dagmara Woźniakowska-Fajst- Członkini Zarządu.

W skład **Komisji Rewizyjnej** wchodzi:

Małgorzata Pomarańska-Bielecka (Przewodnicząca) oraz Paweł Waszkiewicz i Beata Zając (członkowie).

Działalność Stowarzyszenia wyznaczają trzy punkty:

Sprawa – prowadzenie poradnictwa w konkretnych sprawach oraz mediacji. Staramy się także reprezentować naszych klientów przed sądami oraz organami administracji. Udzielanie porad świadczone jest w oparciu o standardy opracowane przez Stowarzyszenie.

Informacja – prowadzenie programów edukacyjnych oraz informacyjnych dla różnych grup społecznych na temat ich uprawnień oraz obowiązków, a także szerzenie świadomości prawnej i obywatelskiej w społeczeństwie.

Prawo i polityka – podejmowanie działań zmierzających do poprawy sytuacji prawnej marginalizowanych grup społecznych oraz wpływanie na politykę prowadzoną przez państwo i jego instytucje, m.in. poprzez prowadzenie badań i monitoringów.

Stowarzyszenie prowadzi działalność w czterech sekcjach tematycznych:

- **SEKCJA DS. CUDZOZIEMCÓW,**
- **SEKCJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE,**
- **SEKCJA „WOLNOŚĆ”,**
- **OŚRODEK MEDIACJI.**

SEKCJA DS. CUDZOZIEMCÓW

Koordynatorka sekcji: Aleksandra Chrzanowska

Pracownicy sekcji: Aslan Bashtarov, Dawid Cegiełka, Adam Chmura, Aleksandra Chrzanowska, Aslan Dekaev, Michał Górski, Katarzyna Gracz, Ewa Grzegorzka, Agnieszka Gutkowska, Olga Hilik, Yusup Kediev, Witold Klaus, Agnieszka Kwaśniewska, Karolina Łebek, Szymon Martyniuk, Zuzanna Mączyńska, Ewelina Moksecka, Katarzyna Słubik, Karol Templin, Katarzyna Wencel, Grzegorz Wilga.

1. Poradnictwo dla przymusowych migrantów

W sumie w 2011 r. opieką prawników i/lub doradcy integracyjnego objętych było **357 osób** – cudzoziemcy, którzy ubiegali się o nadanie statusu uchodźcy lub otrzymali którąś z form ochrony międzynarodowej.

Poradnictwo w 2011 świadczone było w ramach projektów: „**Prawnicy na rzecz uchodźców IV**” realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców i budżetu państwa (we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Kliniką Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, Fundacją Polskie Forum Migracyjne, Instytutem Spraw Publicznych, Fundacją Instytut na Rzecz Państwa Prawa oraz Uniwersytetem Jagiellońskim), „**Mazowsze równych szans**” finansowanego ze środków Wojewody Mazowieckiego oraz „**Warszawa wielokulturowa**” finansowanego ze środków Urzędu m. st. Warszawy.

1.1. Poradnictwo prawne

Pomoc prawną świadczyliśmy cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy oraz osobom, które ten status już otrzymały, bądź też przyznano im ochronę uzupełniającą. Porady udzielane były w języku rosyjskim, angielskim, francuskim i polskim. Nasza działalność obejmowała pisanie odwołań od decyzji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz dokonywanie innych czynności związanych z procedurą rozpatrywania wniosków cudzoziemców o nadanie im statusu uchodźcy, takich jak np. sporządzanie wniosku dowodowego, udział w przesłuchaniu cudzoziemca, w przypadku gdy nasz prawnik występował jako pełnomocnik w jego sprawie.

Udzielaliśmy także porad prawnych cudzoziemcom, których status na terytorium Polski jest już uregulowany, tj. posiadają status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Najczęściej porady udzielane były z zakresu pomocy integracyjnej, pomocy socjalnej, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, rozpoczynania działalności gospodarczej oraz innych zagadnień prawnych, z którymi cudzoziemcy mają problemy w swoim życiu (np. problemy w bankach, kontaktach z urzędami, kwestii związanych z wyrobieniem dokumentów, korzystania ze świadczeń medycznych, rejestracją w Urzędzie Pracy czy uzyskaniem numeru PESEL lub NIP). Pomagaliśmy także cudzoziemcom przebywającym w aresztach deportacyjnych i ośrodkach strzeżonych (drogą telefoniczną, za pośrednictwem poczty i faksu, rzadziej – wyjeżdżając do ośrodków).

W 2011 roku udzieliliśmy porad prawnych **282 osobom w 328 sprawach**. Część spraw zakończono, część z nich znajduje się obecnie na różnych etapach postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego. Zdarzają się sprawy przed Wojewódzkim bądź Naczelnym Sądem Administracyjnym, do których Stowarzyszenie się przyłącza. Znacznym, bo precedensowym, sukcesem pod koniec 2011 roku było uznanie przez NSA (po kilkuletnim postępowaniu, w którym SIP wspierał uchodźcę, któremu wraz z rodziną odmówiono IPI w związku z uprzednim skazaniem go za nielegalne przekroczenie granicy) naruszenia w stosowaniu prawa przez organy administracji przy przyznawaniu uchodźcom pomocy integracyjnej. W ramach ponadkrajowego oddziaływania projektu, warto wspomnieć, że Stowarzyszenie Interwencji Prawnej w szczególnych sytuacjach korzystało z możliwości wysyłania wniosku do **Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu** o zastosowanie tzw. „interim measures” w sprawie swoich klientów – np. udało nam się w ten sposób nie dopuścić do zaplanowanej deportacji obywatelki DRK, której wydano decyzję o wydaleniu z terytorium RP, a która złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Rady ds. Uchodźców.

1.2. Dyżury doradcy integracyjnego i międzykulturowego oraz Centrum Wolontariatu

Od stycznia 2007 w Stowarzyszeniu odbywają się dyżury doradcy integracyjnego i międzykulturowego. Służy on cudzoziemcom swoją pomocą przy tłumaczeniach, wypełnianiu wniosków, sporządzaniu pism, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, kontaktując ze sobą potencjalnych pracodawców i pracowników, po-

szukując mieszkań do wynajęcia, interweniując w sprawach urzędowych itp. Z porad doradcy integracyjnego skorzystało **116 osób w 282 sprawach**.

Swoją działalność kontynuowało też powstałe pod koniec 2006 roku **Centrum Wolontariatu**. Wolontariusze towarzyszyli cudzoziemcom jako tłumacze przede wszystkim w szpitalach oraz wspierali ich w codziennych zmaganiach w urzędach. Ich pracę organizował oraz sam udzielał się jako tłumacz koordynator Centrum. W sumie w 2011 odbyło się **582 wizyt lekarskich z tłumaczem**. Niektórzy wolontariusze zaprzyjaźniają się ze swoimi podopiecznymi i pozostają z nimi w regularnym kontakcie, wspierając ich w miarę potrzebny w rozmaitych codziennych sprawach.

1.3. Poradnictwo i rzecznictwo w sprawach z zakresu dyskryminacji etnicznej i rasowej

Działania rzecznicze prowadzone były od początku realizacji projektu „**Różni, ale równi – badania nad równym traktowaniem cudzoziemców w Polsce**”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa, realizowanego przez SIP we współpracy z Instytutem Spraw Publicznych i będącego kontynuacją projektu „Sąsiedzi czy intruzi – badania dyskryminacji cudzoziemców w Polsce” .

Kontynuowana była sprawa dyskryminacji i molestowania w miejscu pracy. Przedstawicielka SIP spotkała się z pełnomocnikiem i cudzoziemcem celem ustosunkowania się do odpowiedzi na pozew. Omówiono kwestie związane z kolejną rozprawą. Sąd oddalił powództwo uznając, że nie doszło do dyskryminacji ze względu na narodowość, nie miało też miejsca molestowanie czy mobbing, a cudzoziemiec był traktowany podobnie jak inni pracownicy. Złożona została apelacja.

Kontynuowana była druga sprawa dot. dyskryminacji i molestowania w miejscu pracy. Odbyła się pierwsza rozprawa, podczas której strona pozwana przedstawiła odpowiedź na pozew. Z uwagi na konieczność zapoznania się ze stanowiskiem i doprecyzowanie żądań oraz zapewnienia tłumacza z języka arabskiego dwie kolejne rozprawy zostały odroczone.

Kontynuowana była również sprawa trzech cudzoziemców zatrzymanych i znieważonych przez Policję. W jednej sprawie sąd uchylił postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie bezprawnego zatrzymania, w drugiej orzekł o bezprawnym zatrzymaniu cudzoziemca. Po otrzymaniu pisemnego uzasadnienia rozważana jest możliwość ubiegania się o odszkodowanie. Kontynuowana była sprawa odmowy wynajmu lokalu komunalnego w Pruszkowie – złożony został ponowny wniosek, który i tym razem spotkał się z odmową.

Kontynuowana była także sprawa dyskryminacji w dostępie do zatrudnienia w jednym z hipermarketów. Poprzez połączenie Skype odbyła się videokonferencja - konsultacja z dwiema ekspertkami w sprawie ew. przeprowadzenia testów dyskryminacyjnych.

Kontynuowane były także działania w związku z przeprowadzonymi w marcu 2011 r. testami dyskryminacyjnymi. Odbyło się spotkanie w UM Warszawy, w którym uczestniczyła przedstawicielka SIP, w temacie wypracowania klauzul antydyskryminacyjnych w umowach najmu lokali gastronomicznych.

Wystosowane zostało także pismo do odpowiednich instytucji w sprawie utrudnień, na jakie napotykać niektórzy cudzoziemcy nie posiadający nr PESEL przy wykupie leków refundowanych przez NFZ.

Przedstawiciele SIP uczestniczyli w videokonferencji zorganizowanej przy współpracy Stowarzyszenia z Ambasadą USA. Zaproszonym gościem był M.Bendick, ekspert w dziedzinie prowadzenia testów dyskryminacyjnych.

Zaktualizowany został oraz rozbudowany o nowe moduły internetowy Poradnik Antydyskryminacyjny.

Przedstawicielka SIP wzięła udział w corocznej konferencji przeglądowej OBWE na temat praw człowieka, która odbywa się w Warszawie, w części dotyczącej zagadnień związanych z przeciwdziałaniem dyskryminacji, ksenofobii i nietolerancji.

Zakończone zostały prace nad programem „Warszawa Różnorodna”, w ostatnim spotkaniu podsumowującym wypracowany dokument udział wzięła przedstawicielka SIP. Stowarzyszenie otrzymało oficjalne podziękowanie od Prezydenta miasta Warszawy za swoje zaangażowanie w prace nad programem.

Wypełniono ankiety dla Komisji Europejskiej i Rady Europy w przedmiocie reformy RE, zagadnień poświęconych dyskryminacji, proponowanych rozwiązań i ewaluacji istniejącego systemu prawnego i instytucjonalnego.

Kontynuowana była współpraca w ramach Koalicji na Rzecz Równych Szans. Odbyło się kolejne spotkanie Koalicji, w którym uczestniczyła przedstawicielka SIP. Następnie, Prezes wraz z prawniczką SIP wzięli udział w spotkaniu grupy roboczej, mającej na celu opracowanie nowelizacji ustawy równościowej.

Przygotowano uwagi SIP do *shadow report* w związku ze sprawozdaniem Polski z przestrzegania praw człowieka przed Komitetem Praw człowieka ONZ (UPR). Dotyczyły one m.in. kwestii przeciwdziałania rasizmowi, dyskryminacji, nowej ustawy oraz RPO jako equality body.

Kontynuowana była współpraca z Pełnomocniczką Prezydenta Warszawy ds. Równego Traktowania w ramach Komisji Dialogu Społecznego. Przedstawicielka SIP wzięła udział w kolejnym spotkaniu KDS ds. Równego Traktowania.

W ramach międzynarodowego projektu z ramienia Polski koordynowanego przez Instytut Spraw Publicznych opracowana została zawartość części bazy informacji dot. zjawisk rasizmu i dyskryminacji w Polsce, tzw. RED.

Przedstawicielka SIP poprowadziła także część szkolenia w ramach kursu trenerskiego organizowanego przez HFPC, w trakcie którego przedstawiła zagadnienia poświęcone dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość.

1.4. Praca z dziećmi i na rzecz dzieci cudzoziemskich

Bardzo wyraźnie w sferze naszych zainteresowań pozostają najmłodszy cudzoziemcy. W ramach działań skierowanych do dzieci imigrantów podjęliśmy następujące działania:

1.4.1. Od kwietnia do grudnia 2011 r. przy wsparciu urzędu m.st. Warszawy realizowaliśmy projekt **„Asystent kulturowy”** w Szkole Podstawowej nr 58 i Gimnazjum nr 141, do których uczęszczało wiele dzieci czeczeńskich i gruzińskich z ośrodka dla uchodźczyń na Targówku. Projekt miał na celu facylitację procesu integracji uczniów cudzoziemskich ze społecznością szkolną. W ramach projektu odbywały się dyżury asystenta procesu integracji – Czeczena, znającego język i kulturę polską, który pełnił rolę tłumacza oraz mediatora międzykulturowego pomiędzy uczniami imigranckimi a polskimi, pomiędzy uczniami a nauczycielami oraz rodzicami dzieci cudzoziemskich a nauczycielami. Prowadzone były także lekcje języka czeczeńskiego jako języka ojczystego z elementami kultury czeczeńskiej. W ramach projektu **„Mazowsze równych szans”** dofinansowanego przez Wojewodę Mazowieckiego, od września do grudnia 2011 zatrudniliśmy czeczeńskich asystentów kulturowych również w Zespole Szkół w Coniewie oraz w szkołach podstawowych w Czachówku i Czaplinku pod Górą Kalwarią, gdzie uczą się dzieci uchodźców z pobliskiego ośrodka w Liniu. Prowadzili oni analogiczne działania, jak asystent w warszawskich szkołach.

1.4.2. Od stycznia do maja 2011 w Brwinowie i okolicach realizowany był projekt **„Dzieci dla integracji – warsztaty międzykulturowe”**, w którym brały udział dzieci czeczeńskie z ośrodka w Mosznach (ok. 30 dzieci) i dzieci polskie z Brwinowa i okolic (większość to wychowankowie Gminnego Ośrodka Pracy z Rodziną). W tym czasie odbywały się cotygodniowe zajęcia integracyjne (w tym warsztaty filmowe, muzyczne, plastyczne, aktorskie, taneczne oraz kulinarne) dla dzieci uchodźców i dla dzieci polskich. Zajęcia koordynowały 2 przedstawicielki SIP – Zuzanna Mączyńska i Olga Hilik – a prowadzili je wolontariusze; do ośrodka przyjeżdżali także na praktyki studentki psychologii, które uczyły 2 grupy (męską i żeńską) języka polskiego. 22 maja odbyło się zwieńczenie działań projektowych – Dzień Międzykulturowy. Odbyły się występy muzyczne i aktorskie, wystawa zdjęć i rysunków z zajęć oraz pokaz filmu, który stworzyły dzieci z sekcji filmowej. Poza tym wolontariusze SIP zorganizowali animacje artystyczne i sportowe dla dzieci. Dzień Międzykulturowy miał formę ogólnodostępnego pikniku i przyciągnął wielu mieszkańców Brwinowa i okolic. Projekt został zarezentowany na Platformie Kultury i znalazł się **wśród projektów najwyżej ocenionych przez zespół opiniujący powołany przez Narodowe Centrum Kultury**, a następnie zaprezentowany w wydawanej przez Narodowe Centrum Kultury publikacji. Już po zakończeniu projektu koordynatorka Centrum Wolontariatu wraz z asystentką międzykulturową i wolontariuszami rozpoczęły organizowanie regularnych wycieczek rozwojowo-integracyjnych dla dzieci uchodźczych i polskich.

2. Centrum Informacyjne dla Cudzoziemców

W 2011 kontynuowaliśmy rozpoczętą w lutym 2009 w ramach Sekcji ds. Cudzoziemców we współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim i Fundacją Polskie Forum Migracyjne realizację trzyletniego projektu **„Centrum Informacyjne dla Cudzoziemców”** współfinansowanego przez Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżet państwa. W jego ramach prowadziliśmy poradnictwo dla wszystkich cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce.

W projekcie pracuje troje prawników i czterech doradców, z których każdy posługuje się co najmniej dwoma językami obcymi. W ramach podnoszenia kwalifikacji, a także bieżącego nadzoru w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku pracownicy brali udział w cotygodniowych spotkaniach merytorycznych z ekspertem i koordynatorem oraz w szkoleniach psychologicznych.

W ramach projektu prowadzone jest poradnictwo w siedzibie Stowarzyszenia, a ponadto jeden z doradców 4 razy w tygodniu dyżuruje w siedzibie Wydziału Spraw Cudzoziemców Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, gdzie na miejscu udziela prostych informacji prawnych, a w sprawach trudniejszych kieruje obcokrajowców do Stowarzyszenia.

W trakcie trwania projektu w 2011 roku z usług Centrum Informacyjnego dla Cudzoziemców skorzystało **2735 osób** – 1415 osób z pomocy prawników i doradców w Centrum Informacyjnym Stowarzyszenia Interwencji Prawnej (w siedzibie Stowarzyszenia i w punkcie prowadzonym przez SIP w siedzibie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego), zaś 1320 osób w Punkcie Informacyjnym Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

Nasi doradcy i prawnicy najczęściej spotykali się ze sprawami dotyczącymi legalizacji pobytu, trudności w procedurze starania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony czy zbyt długo toczące się procedury. Nasi klienci pytają często również o formalności związane z zawieraniem związków małżeńskich, a także o kwestie związane z podjęciem legalnej pracy w Polsce (uzyskiwanie zezwoleń na pracę, zawieranie umów, ubezpieczenia). W 2011 roku zwiększyła się zdecydowanie liczba osób poszkodowanych przez polskich pracodawców i szukających pomocy prawnej w celu np. odzyskania należnych im pieniędzy. Dość częste są także przypadki cudzoziemców nieprawidłowo traktowanych przez pełnomocników.

Zdecydowanie największą część klientów stanowią obywatele Ukrainy, których pojawia się kilkakrotnie więcej niż również licznych Białorusinów czy Rosjan. Kolejną dużą grupę stanowią Nigeryjczycy a po nich także Ormianie i Pakistańczycy, obywatele Bangladeszu, Chin, Indii, Turcji, Egiptu, Nepalu czy Tunezji. Inne narodowości, pojawiające się rzadziej, lecz dość regularnie, to głównie mieszkańcy Afryki, krajów Arabskich, Ameryki Południowej i Łacińskiej. Pojawiają się także, choć znacznie rzadziej, obywatele dalekiego Wschodu.

3. Szerzenie informacji oraz podnoszenie świadomości na temat cudzoziemców oraz ich praw i obowiązków w Polsce.

Naszym celem jest także pogłębianie i przekazywanie wiedzy na temat cudzoziemców, ich sytuacji prawnej i społecznej, a także szerzenie postawy otwartości i życzliwej akceptacji wśród polskiego społeczeństwa oraz pracowników instytucji i urzędów zajmujących się cudzoziemcami.

3.1. Spotkania, konferencje, imprezy

W roku 2011 braliśmy udział w 101 spotkaniach roboczych, seminariach i konferencjach, w tym 27 międzynarodowych (odbywających się zarówno w Polsce jak i zagranicą), poświęconych różnym zagadnieniom związanym z obecnością migrantów w Europie.

Przedstawiciele Stowarzyszenia brali aktywny udział w inicjatywie Fundacji dla Wolności „**Etnolidze**” – lidze halowej piłki nożnej, w której pod hasłem „**wykopmy rasizm ze stadionów**” grają Polacy wraz z cudzoziemcami mieszkającymi w Warszawie. W ramach tej imprezy przedstawiciel SIP zagrał w **wielkim meczu przeciwko rasizmowi podczas finału przystanku Woodstock 2011**.

Stowarzyszenie jest także aktywnym członkiem oraz jednym z inicjatorów **Forum Cudzoziemców**, działającego przy Wojewodzie Mazowieckim i zrzeszającego mazowieckie organizacje pozarządowe, działające na rzecz cudzoziemców, a także instytucje publiczne różnego szczebla.

3.2. Publikacje

Członkowie sekcji mieli także swój udział w licznych publikacjach, poświęconych problematyce cudzoziemców. W tym roku opublikowaliśmy:

- 6 analiz z serii **Analizy, Raporty, Ekspertyzy (ARE) pt.:**
 - *Integracja – marginalizacja – kryminalizacja, czyli o przestępczości cudzoziemców w Polsce* (Witold Klaus);
 - *Przestrzeganie praw cudzoziemców umieszczonych w ośrodkach strzeżonych. Raport z monitoringu* (Aleksandra Chrzanowska, Dawid Cegiełka, Witold Klaus, Katarzyna Wencel; w wersji polskiej i angielskiej);

- *Warunki dotyczące lokowania i prowadzenia ośrodków dla uchodźców. Opinia prawna* (Mec. Karol Kościński, ekspert zewnętrzny);
 - *Dyskryminacja na rynku mieszkaniowym* (Katarzyna Wencel);
 - *Ekonomia imigracji – imigranci na polskim rynku pracy* (Kinga Wysieńska, Zbigniew Karpiński);
 - *Dowodzenie w sprawach o dyskryminację. Możliwości i ograniczenia udowodnienia nierównego traktowania* (Katarzyna Wencel).
- *Poza systemem. Dostęp do ochrony zdrowia nieudokumentowanych migrantów i cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce* pod redakcją Aleksandry Chrzanowskiej i Witolda Klausa
 - *Polityka wyboru i lokalizacji ośrodków dla uchodźców. Analiza i rekomendacje* pod redakcją Aleksandry Chrzanowskiej i Witolda Klausa
 - *Ziemia obiecana? Warunki pracy cudzoziemców w Polsce* pod redakcją Witolda Klausa
 - *Dyskryminacja i nierówne traktowanie jako zjawisko społeczno-kulturowe* – artykuł autorstwa Aleksandry Winiarskiej i Witolda Klausa w numerze 2 (26)2011 „Studiów BAS” Biura Analiz Sejmowych
 - *Abolicja nie dla wszystkich* – artykuł Katarzyny Słubik w Biuletynie Migracyjnym nr 31
 - Raport SIP i ISP autorstwa Justyny Frelak, Witolda Klausa, Katarzyny Makaruch, Katarzyny Wencel pt. *Odmowa przyznania pomocy integracyjnej – prawo i praktyka*
 - *Noc testów w Polsce – o dyskryminacji w dostępie do usług i praktycznym wykorzystaniu testów dyskryminacyjnych* artykuł autorstwa Katarzyny Wencel i Witolda Klausa wydany przez Instytut Spraw Publicznych
 - Artykuły Witolda Klausa i Katarzyny Wencel w publikacji Instytutu Spraw Publicznych *Słabe ogniwa. Wyzwania dla funkcjonowania systemu ochrony uchodźców w Polsce* pod redakcją Justyny Frelak i Witolda Klausa

3.3. Szkolenia i wykłady

W I KWARTALE:

- 1) W SIPie odbyło się szkolenie z tematyki uchodźczej dla nowych wolontariuszy, poprowadzone przez pracowników SIP oraz psychologa z Międzynarodowej Inicjatywy Humanitarnej.
- 2) Prawnik SIP wziął udział w dwudniowym szkoleniu zorganizowanym przez OBWE dla osób pracujących z ofiarami traum.
- 3) W ramach realizowanego przez HFPR projektu edukacyjnego „Weź kurs na wielokulturowość” przedstawicielka SIP brała udział w spotkaniach Rady Konsultacyjnej, której celem było opracowanie kompleksowego materiału szkoleniowego z zakresu wielokulturowości, migracji i kompetencji trenerskich dla przedstawicieli I sektora.
- 4) Doradca CIC wziął udział w szkoleniu dot. pracy z ofiarami handlu ludźmi w ODIHR.
- 5) Prawniczka Centrum Informacyjnego SIP prowadziła szkolenie z prawa antidyskryminacyjnego "Ochrona praw osób LGBT w świetle standardów Europejskich i krajowych" organizowane w ramach europejskiego projektu Equal-Jus.
- 6) Prezes SIP prowadził zajęcia „Współpraca Straży Granicznej z organizacjami pozarządowymi – podstawy prawne i praktyka” na studiach podyplomowych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej „WSPÓŁCZESNE MIGRACJE MIĘDZYNARODOWE” ORGANIZOWANYCH PRZEZ UNIWERSYTET WARSZAWSKI.

W II KWARTALE:

- 7) Przedstawicielka SIP wzięła udział w 3-dniowych warsztatach Akademii Skutecznej Komunikacji organizowanych przez Federację MAZOWIA.
- 8) Asystentka międzykulturowa SIP wzięła udział w szkoleniu z mediacji międzykulturowych zorganizowanych przez Instytut Spraw Publicznych;
- 9) Prawnik SIP przeprowadził w Toruniu szkolenie w ramach projektu Polskiej Akcji Humanitarnej "RAZEM. Integracja, poradnictwo i wsparcie dla cudzoziemców...". Projekt skierowany do uchodźców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, finansowany z EFU. Szkolenie było przewidziane dla kadry zarządzającej projektem, prawników zatrudnionych w projekcie i pracownika socjalnego pracującego z uchodźcami.
- 10) Asystentka międzykulturowa SIP wzięła udział w szkoleniu antidyskryminacyjnym w ramach projektu "Sieć na rzecz promowania równości i różnorodności w działaniach administracji publicznej";
- 11) Prawnik SIP brał udział w cotygodniowych wizytach w ośrodku w Lininie, gdzie na zlecenie PAH prowadzono zajęcia z mieszkańcami nt. prawnych aspektów uchodźstwa w

Polsce. W ramach tego samego projektu asystentka międzykulturowa SIP uczestniczyła dwukrotnie jako tłumaczka podczas spotkań z położną dla kobiet - uchodźczyń w ośrodku dla uchodźców w Lininie.

W III KWARTALE:

12) Prawnik SIP poprowadził szkolenia dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie SU w ośrodkach w Grupie i w Leonowie w ramach projektu "Psychoedukacja i wiedza obywatelska drogą do integracji" realizowanego przez Instytut Spraw Publicznych.

W IV KWARTALE:

13) Asystentka międzykulturowa przeprowadziła ankiety wśród osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy na temat możliwości powrotu do kraju pochodzenia w ramach projektu „Dobrowolne powroty w Polsce” realizowanego przez Instytut Spraw Publicznych.

14) Przedstawicielka SIP wzięła udział w warsztatach II stopnia Akademii Skutecznej Komunikacji organizowanych przez Federację MAZOWIA.

15) Asystentka międzykulturowa SIP wzięła udział jako tłumaczka w szkoleniu BHP w ośrodku dla uchodźców w Lininie w ramach projektu realizowanego przez PAH „Refugee.4 – integracja cudzoziemców w Polsce”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz uchodźców i budżetu państwa.

16) Przedstawicielka SIP wzięła udział jako tłumaczka w szkoleniach Fundacji MaMa dla uchodźczyń z ośrodka na Targówku oraz z ośrodka w Mosznach k/Brwinowa nt. rozwoju dziecka i komunikacji bez przemocy organizowanych przez Instytut Spraw Publicznych w ramach projektu "Psychoedukacja i wiedza obywatelska drogą do integracji".

17) W siedzibie SIP odbyło się szkolenie pt. "Instrumenty prawne dla organizacji pozarządowych w działaniu na rzecz równości" z zakresu prawa antydyskryminacyjnego i narzędzi walki z dyskryminacją organizowane przez SIP i PTPA w ramach projektu „Różni ale równi – badania nad równym traktowaniem cudzoziemców w Polsce”. W szkoleniu wzięli udział przedstawiciele różnych NGO działających na rzecz osób zagrożonych dyskryminacją, w tym dwie przedstawicielki SIP.

18) Prawnik SIP poprowadził szkolenia dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie SU w ośrodku w Lublinie, w ramach projektu "Psychoedukacja i wiedza obywatelska drogą do integracji" realizowanego przez Instytut Spraw Publicznych;

19) Asystentka międzykulturowa wzięła udział w pierwszych zajęciach Podstawowej Szkoły Facylitacji Społecznej na Rzecz Przeciwdziałania Dyskryminacji w ramach partnerskiego projektu Fundacji Fundusz Współpracy i Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej „Sieć na rzecz promowania równości i różnorodności w działaniach administracji publicznej” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

20) Przedstawicielka SIP wzięła udział w szkoleniu antydyskryminacyjnym zorganizowanym w ramach projektu Funduszu Współpracy i Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej „Sieć na rzecz promowania równości i różnorodności w działaniach administracji publicznej”.

21) Przedstawicielka SIP wzięła udział w szkoleniu „Moje pierwsze kontakty z biznesem” zorganizowanym przez Federację Mazowia.

22) Asystentka międzykulturowa uczestniczyła w I Seminarium Specjalistycznym w ramach Specjalistycznej Szkoły Facylitacji Społecznej na rzecz Przeciwdziałania Dyskryminacji, poświęconym statusowi społeczno – ekonomicznemu jako przesłance dyskryminacji w ramach sieci na rzecz promowania równości i różnorodności w działaniach administracji publicznej – „Równość i Różnorodność – praktycznie” projekt Funduszu Współpracy i Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej

23) Prawnik SIP poprowadził szkolenia dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie SU w ośrodku w Mosznach, w ramach projektu "Psychoedukacja i wiedza obywatelska drogą do integracji" realizowanego przez Instytut Spraw Publicznych.

3.4. Media

Pracownicy Stowarzyszenia regularnie wypowiadają się także dla wszelkich mediów o różnych aspektach obecności imigrantów, w tym uchodźców, w Polsce lub pomagają przy powstawaniu takich materiałów (np. wypowiedzi dla radia Tok FM o problemach, z którymi borykają się uchodźcy z Kaukazu oraz o kwestiach związanych z dyskryminacją czy z abolicją; artykuły w „Gazecie Wyborczej”, „Rzeczpospolitej”, „Gazecie Prawnej”, „Przekroju”, „Metrze”, wypowiedzi dla Programu 1 Polskiego Radia, „Polsat News”, „Panoramy”, „Wiadomości TVP”. Wywiady z pracownikami SIP ukazały się także na portalach: www.prawaczlowieka.edu.pl (rozmowa NT. dyskryminacji cudzoziemców), www.iwiesz24.pl (rozmowa wo-

kół obecności uchodźców w Polsce w kontekście rządowego dokumentu „Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania”), onet.pl, wp.pl (wypowiedzi nt. praw zdrowotnych migrantów).

We wrześniowym numerze miesięcznika teatralnego „Dialog” została opublikowana debata redakcyjna wokół sztuki Pawła Kamzy „Łzy Ronaldo” opowiadającej o uchodźcach czeczeńskich w Polsce, w której udział wzięli m.in. koordynatorka Sekcji ds. Cudzoziemców oraz jeden z czeczeńskich asystentów kulturowych zatrudnionych przez SIP.

W listopadzie TVP 2 wyemitowała film o działaniach Sekcji ds. Cudzoziemców SIP w serii programów o organizacjach pożytku publicznego **pozyteczni.pl**. Poniżej link do filmu:

<http://www.tvp.pl/publicystyka/magazyny-reporterskie/pozytecznipl/wideo/03112011/5463132>

4. Prowadzenie badań i monitoringów, a także działań rzeczniczych, dążących do właściwego stosowania obowiązującego prawa, a także do zmiany błędnych przepisów.

4.1. W ramach projektu „Różni, ale równi – badania nad równym traktowaniem cudzoziemców w Polsce” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa, we współpracy z Instytutem Spraw Publicznych w 2011 kontynuowane były monitoringi, działania lobbingsowe, rzecznicze oraz działania prawne w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji cudzoziemców. Celem projektu było przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce poprzez szczegółowe zbadanie stanu i przyczyn tego zjawiska. Zależało nam na stworzeniu podstaw do skutecznej integracji poprzez zdiagnozowanie problemów, przed jakimi stają obcokrajowcy pochodzący z państw trzecich w Polsce, w kontekście dyskryminacji oraz przedstawieniu rekomendacji zmierzających do obniżenia napięć pojawiających się na drodze integracji obywateli państw trzecich z polskim społeczeństwem w tym kontekście.

W ramach projektu przeprowadzono badania praw pracowniczych. Na ich podstawie przygotowano raporty częściowe z badań poszczególnych pięciu branż: rolnictwa, budownictwa, handlu, gastronomii i prac domowych. Zakończono także prace i zaakceptowano raport prawny, opisujący sytuację prawną migrantów na polskim rynku pracy. Raporty zostały przygotowane na podstawie 77 wywiadów przeprowadzonych z migrantami (tyle wywiadów zostało uznane za wartościowe i włączone do badania). Na podstawie raportów częściowych opracowano także raport końcowy, zbiorczy. Zawiera on porównania różnych branż i opisuje cechy charakterystyczne dla całej zbiorowości pracujących w Polsce migrantów, jak również dla charakterystyczne jedynie dla poszczególnych grup czy zawodów. Wszystkie raporty zostały zebrane w publikacji pod redakcją Witolda Klusa pt. „Ziemia obiecana? Warunki pracy cudzoziemców w Polsce”.

Przeprowadzone zostały także eksperymentalne badania dotyczące gotowości do zatrudnienia cudzoziemców w przedsiębiorstwach i instytucjach prywatnych oraz państwowych. Badanie miało na celu określenie mechanizmów prowadzących do dyskryminacji cudzoziemców na rynku pracy w Polsce. Łączne użycie technik eksperymentalnych (testów dyskryminacyjnych i tzw. application file design) pozwoli na precyzyjne określenie skali zjawiska dyskryminacji (za pomocą miernika zwanego dyskryminacją netto) oraz czynników prowadzących do nierównego traktowania. Dzięki temu możliwe będzie opracowanie rekomendacji odnośnie do skutecznych działań mających na celu zapobieganie dyskryminacji migrantów w zatrudnieniu.

Ponadto, zorganizowano 4 wizyty studyjne do ośrodków akademickich, instytucji państwowych i organizacji pozarządowych w krajach, które z powodzeniem używają testów dyskryminacyjnych do badania nierówności (Wielka Brytania, Portugalia, Szwecja, Belgia). Podczas przeprowadzonych dotychczas wizyt przedstawiciele ISP i SIP informowali o działaniach podejmowanych w ramach projektu, które spotkały się z dużym zainteresowaniem organizacji wizytujących i chęcią podjęcia współpracy w przyszłości.

Przedstawicielka Stowarzyszenia uczestniczyła w spotkaniach Pełnomocnika Prezydenta m.st. Warszawy ds. równego traktowania z organizacjami pozarządowymi, które zajmują się tematyką równości. Stowarzyszenie jest w gronie organizacji, które powołały Komisję Dialogu Społecznego ds. równego traktowania. W ramach współpracy z Pełnomocnikiem odbywały się comiesięczne kolejne spotkania organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką przeciwdziałania dyskryminacji.

Aktualizacji poddana została także strona internetowa: www.poradnik.interwencjaprawna.pl. W pierwszej kolejności poddano aktualizacji informacje, które się tam znajdują dla ofiar dyskryminacji. Zostały one przetłumaczone także na język angielski i rosyjski.

Zamieszczano także na bieżąco informacje o aktualnościach (wydarzeniach, materiałach), które mają miejsce w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne albo narodowość.

W dniach 3-4 listopada 2011 r. przeprowadzono szkolenie dla pracowników organizacji pozarządowych nt. „Instrumenty prawne dla organizacji pozarządowych w działaniu na rzecz równości”. Do jego współorganizacji zaproszono Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego. W szkoleniu wzięło udział 15 osób z różnych organizacji pozarządowych. Szkolenie zostało wysoko ocenione przez jego uczestników – ogólnie 5,5 punktów na 6 możliwych (program szkolenia w załączeniu).

W grudniu przeprowadzone zostało także seminarium dla sędziów. Do współpracy przy organizacji zaproszono Fundację Instytut Prawa i Społeczeństwa, Stowarzyszenie Sędziów THEMIS oraz Ambasadę Stanów Zjednoczonych w Warszawie. Dzięki temu udało się przeprowadzić wydarzenie, w którym wzięło udział 15 sędziów (w tym sędziowie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego), pracownicy Ministerstwa Sprawiedliwości 10 innych ekspertów – przedstawiciele organizacji pozarządowych i innych instytucji. Dodatkowo w ramach seminarium została przeprowadzona wideokonferencja na żywo z ekspertami ze Stanów Zjednoczonych (Donaldem L. Kahlem – dyrektorem zarządzającym waszyngtońską organizacją Equal Right Center oraz Chipem Underwoodem, ekspertem Equal Right Center z zakresu prowadzenia testów dyskryminacyjnych) nt. amerykańskich doświadczeń w prowadzeniu spraw dyskryminacyjnych przed sądami (program seminarium w załączeniu).

19 grudnia zostało przeprowadzone seminarium prezentujące wyniki badań nad przestrzeganiem praw pracowniczych migrantów w Polsce. Wzięło w nim udział 20 osób – przede wszystkim urzędników, pracowników naukowych i pracowników organizacji pozarządowych. Udało się nam zaprosić m.in. przedstawicieli Państwowej Inspekcji Pracy, MSW, MPiPS, Rzecznika Praw Obywatelskich.

4.2. Od kwietnia 2011 do początku 2012 realizowaliśmy w partnerstwie z Polskim Forum Migracyjnym projekt „**Analiza polityki lokowania ośrodków dla uchodźców**” ze środków Fundacji Batorego. W ramach projektu powstała analiza prawa o zamówieniach publicznych pod kątem lokowania ośrodków; przeprowadzono w USC badania aktowe przetargów na ośrodki z ostatnich 5 lat i przeprowadzono wywiady eksperckie. PFM dokonał analizy przypadków funkcjonowania konkretnych ośrodków dla uchodźców oraz analizy porównawczej z kilkoma wybranymi państwami UE. Powołano także nieformalną koalicję organizacji pozarządowych, której celem jest współpraca przy wypracowanych przez partnerów projekcie rekomendacjach oraz lobowanie na rzecz wprowadzenia przez UdsC zaproponowanych zmian. Wyniki badań oraz rekomendacje zostały opublikowane (na początku 2012) w raporcie *Polityka wyboru i lokalizacji ośrodków dla uchodźców. Analiza i rekomendacje* pod redakcją Aleksandry Chrzanowskiej i Witolda Klausy.

4.3. Od połowy 2009 r. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej było partnerem międzynarodowego projektu **HUMA network** (Health for Undocumented Migrants and Asylum Seekers) koordynowanego przez Lekarzy Świata (Medecins du Monde France), mającego na celu zbadanie i polepszenie dostępu do opieki medycznej osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy oraz przebywających nielegalnie na terenie Unii Europejskiej. W ciągu trwania projektu podejmowane były działania o charakterze badawczo-rzeczniczym, odbyło się także kilka seminariów zrzeszających członków HUMA Network. W lutym 2011 roku polska część projektu została zwieńczona seminarium eksperckim „Poza systemem. Dostęp do ochrony zdrowia nieudokumentowanych migrantów i cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce” oraz wydaniem publikacji o takim samym tytule, pod redakcją Aleksandry Chrzanowskiej i Witolda Klausy.

4.4. „ELCI – Europejska Lokalna Współpraca na Rzecz Integracji” (EFI)

Ogólnym celem projektu, realizowanego przez Stowarzyszenie Interwencji Prawnej wraz z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji (IOM) w Polsce oraz siedmiu innych krajach europejskich, jest wzmocnienie dwukierunkowego procesu integracji poprzez kształtowanie strategii integracyjnych pomiędzy obywatelami państw trzecich a społeczeństwami przyjmującymi.

W roku 2011 odbył się szereg wydarzeń mających na celu zbadanie jakości wzajemnych kontaktów pomiędzy organizacjami migranckimi a władzami lokalnymi.

W marcu 2011 roku w Marsylii odbyło się pierwsze robocze spotkanie wszystkich uczestników projektu. W kolejnych miesiącach sporządzone zostały narzędzia badawcze służące do zbadania sytuacji w zakresie wzajemnej komunikacji i współpracy organizacji migranckich z władzami lokalnymi w każdym biorącym udział w projekcie kraju.

W Polsce nawiązano kontakty z kilkunastoma organizacjami migranckimi, z którymi następnie przeprowadzone zostały wywiady. Na ich podstawie w październiku 2011 roku sporządzony został w Polsce

raport krajowy dotyczący współpracy organizacji migranckich z władzami lokalnymi, którego wyniki pozwalają określić współpracę pomiędzy nimi jako znikomą. Analogiczne raporty powstały także w pozostałych krajach. Projekt będzie kontynuowany do połowy 2012 roku.

4.5. W czerwcu 2011 przedstawicielka SIP została zaproszona do udziału w zespole badawczym projektu „**Bieg przez płotki**” realizowanego przez Fundację Helsińską Praw człowieka, badającego dyskryminację cudzoziemców m.in. w dostępie do dóbr i usług oraz służby zdrowia. W lipcu odbyły się badania pilotażowe (wywiady pogłębione z cudzoziemcami) , a od września do listopada badania właściwe. Do końca roku odbyły się trzy spotkania zespołu badawczego. Do końca stycznia powstaną raporty z badań, które członkinie zespołu badawczego będą następnie recenzować. Wydanie publikacji wyników badań planowane jest na pierwszy kwartał 2012 roku.

5. Kontynuacja działań i nowe projekty

W 2012 r. kontynuujemy działalność poradniczą w ramach projektu finansowanego z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców „**Prawnicy na rzecz uchodźców V**”. W jego ramach udzielamy pomocy prawnej oraz międzykulturowej i integracyjnej uchodźcom oraz osobom ubiegającym się o ten status, a także prowadzimy Centrum Wolontariatu. Wyżej wymienioną działalność będziemy także do końca 2012 roku kontynuować w ramach rozpoczętego w grudniu 2009 projektu „Warszawa wielokulturowa” współfinansowanego przez urząd m.st. Warszawy.

W styczniu 2012 łożyliśmy także wniosek o grant, który umożliwiłby kontynuację rozpoczętą w lutym 2009 r. i zakończoną w grudniu 2011 projektu „**Centrum Informacyjne dla Cudzoziemców**” we współpracy z Mazowieckim Urzędem Wojewódzkim i Polskim Forum Migracyjnym współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich.

Kontynuujemy także badania dyskryminacji cudzoziemców w ramach projektu „**Różni ale równi – badania nad równym traktowaniem cudzoziemców w Polsce**” (EFI). W 2012 roku przeprowadzone zostanie badanie instytucji ekonomicznych migrantów w Polsce oraz dokonana zostanie ewaluacja funkcjonowania polskich przepisów prawa antydyskryminacyjnego.

W ramach projektu „**Europejska Lokalna Współpraca na Rzecz Integracji**” w roku 2012 odbędą się szkolenia oraz spotkania organizacji migranckich z przedstawicielami władz lokalnych. Końcowym rezultatem badań będzie publikacja analizy porównawczej dotyczącej roli organizacji migranckich w procesie integracji, a także prezentującej najlepsze praktyki i modele działań. Wyniki projektu zastaną zaprezentowane w roku 2012 podczas seminarium eksperckiego w Brukseli.

W naszym zainteresowaniu nadal pozostają dzieci cudzoziemskie – w kwietniu rozpoczynamy kolejną edycję projektu „**Asystent kulturowy II**” w szkole podstawowej na warszawskim Targówku. Koordynatorka Centrum Wolontariatu wraz z asystentką międzykulturową i wolontariuszami nadal regularnie organizują wycieczki rozwojowo-integracyjne dla dzieci uchodźczych i polskich.

Stowarzyszenie przy realizacji zadań Sekcji ds. Cudzoziemców współpracuje z: Instytutem Spraw Publicznych, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Instytutem Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Polskim Forum Migracyjnym, Fundacją Instytut na Rzecz Państwa Prawa, Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Fundacją Międzynarodowa Inicjatywa Humanitarna, Polską Akcją Humanitarną, Fundacją Ocalenie, Fundacją Rozwoju „Oprócz Granic”, Fundacją Forum na rzecz Różnorodności Społecznej, Fundacją Edukacji i Twórczości, Stowarzyszeniem Homo Faber, Centrum Inicjatyw Międzykulturowych, a także z: Wojewodą Mazowieckim, Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Urzędem ds. Cudzoziemców.

SEKCJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE

koordynatorka sekcji: Agnieszka Kwaśniewska

Członkinie sekcji: Małgorzata Łojkowska, Evelina Moksecka, Małgorzata Pomarańska-Bielecka, Olga Trocha

1. Poradnictwo w sprawach indywidualnych.

W ramach pomocy prawnej we wszystkich projektach w 2011 roku Sekcja Pomocy Dziecku i Rodzinie podjęła następujące działania:

- **interwencje** – podjęto **309** spraw – było to każde działanie podejmowane przez prawnika w celu udzielenia pomocy prawnej, wiążące się z wykonaniem dodatkowej pracy na rzecz klienta, takie jak: przygotowanie pisma lub projektu pisma procesowego, interwencja telefoniczna lub pisemna w urzędach, instytucjach, sądach, przesłanie wzoru wniosku lub pisemna interpretacja przepisu.

Większość spraw prowadzonych przez Stowarzyszenie to sprawy zgłoszone drogą elektroniczną (porady mailowe - **273**), a **36** klientów osobiście zgłosiło się do biura Stowarzyszenia po pomoc prawną.

1.1. Projekt „Nie jesteście sami – wsparcie prawne mazowieckiego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną”

Celem projektu były działania na rzecz wsparcia systemu pieczy nad dzieckiem i rodziną poprzez zwiększenie świadomości prawnej rodzin z tego systemu korzystających.

Cel projektu został realizowany poprzez następujące działania:

1. utworzenie **strony internetowej**, która będzie narzędziem promocji idei rodzicielstwa zastępczego (wywiady, artykuły) oraz źródłem konkretnych informacji na ten temat,
2. prowadzenie **kampanii informacyjnej** na portalu społecznościowym **Facebook**, dotyczącej rodzinnych form opieki zastępczej,
3. **informację prawną** dla niespokrewnionych form pieczy zastępczej i kandydatów do pełnienia tych funkcji,

Podjęliśmy działania ukierunkowane jednocześnie na kilka różnych obszarów, które łącznie mają ogromne znaczenie dla rozwijania idei zastępczego rodzicielstwa na Mazowszu. Z jednej strony promowaliśmy rodzinne formy opieki, z drugiej strony udzielaliśmy konkretnych informacji prawnych potrzebnych do tego, aby podjąć decyzję o zostaniu rodzicem zastępczym lub kontynuowaniu opieki nad dzieckiem.

Informacje prawne były realizowane w dwóch formach – e-mailowej i konsultacji osobistych. Udzielono dwadzieścia konsultacji osobistych oraz dwie konsultacje w formie spotkania z grupą przeszkolonych kandydatów na rodziny adopcyjne w łącznej licznie 26 osób. Odebrano i odpowiedziano na 211 e-maili. Fanpage na Facebooku w chwili obecnej ma 78 fanów. Na stronę internetową rodziny.interwencjaprawna.pl w obu wersjach (starej i nowej grafice stworzonej w ramach projektu) było 56 749 odwiedzin wykonanych przez 44 247 unikalnych użytkowników. Nowa wersja strony internetowej działa już od jakiegoś czasu, ale wciąż jest uzupełniania o nowe informacje, w szczególności po wejściu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1.2. Konsultacje prawne dla Ośrodka Wsparcia Rodzinnej Opieki Zastępczej „PORT”

Rok 2011 był kolejnym rokiem owocnej współpracy z Towarzystwem „Nasz Dom” przy realizacji projektu Ośrodek Wsparcia Rodzinnej Opieki Zastępczej „PORT”. W ramach współpracy Stowarzyszenie jest konsultantem prawnym pracowników Ośrodka oraz jego podopiecznych. Prowadzimy szkolenia prawne dla opiekunów zastępczych oraz udzielamy porad w sprawach indywidualnych. Współpraca będzie kontynuowana w następnych latach.

2. Szerzenie informacji oraz podnoszenie świadomości na temat praw dziecka i rodzinnych form opieki zastępczej oraz praw i obowiązków.

2.1. Strona internetowa

Cały czas jest także uzupełniana i aktualizowana strona internetowa dotycząca rodzinnych form opieki zastępczej www.rodziny.interwencjaprawna.pl. Zamieszczone na niej zostały główne informacje dotyczące prawnych aspektów rodzinnych form opieki zastępczej, form pomocy prawnej udzielanej przez Stowarzyszenie, a także odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (wybór pytań opracowanych na potrzeby po-

radnika „Rodzinne formy opieki zastępczej – poradnik prawny”). Na stronie znajduje się baza aktów prawnych oraz wzory pism procesowych. Na stronie internetowej Sekcji w ciągu całego 2011 roku odnotowaliśmy 100 149 odwiedzin; 77 758 unikalnych użytkowników i 186 855 odsłon.

2.2. Udział w konferencjach i spotkaniach

Promowaniu zmian prawnych służył także nasz udział w konferencjach i seminariach dotyczących rodzinnej opieki zastępczej. Szczególnie istotny był nasz udział w **Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej**. Zrzesza ona organizacje i instytucje pracujące na rzecz zastępczych form opieki. Jej celem jest poprawa sytuacji (również prawnej) rodzin zastępczych w Polsce. Spotkania Koalicji odbywają się raz na kwartał. Stowarzyszenie uczestniczy w nich w charakterze konsultanta prawnego.

Braliśmy także udział w konferencjach i seminariach. Do najważniejszych zaliczyć można: „Pomoc dzieciom - ofiarom przestępstw”.

2.3. Media

Promowaniu rodzinnej opieki zastępczej służyła także nasza obecność w mediach. Nasi prawnicy występowali w programach telewizyjnych stacji TVP 2 i TVN24.

3. Interwencje na szczeblu instytucji i urzędów państwowych, dążące do właściwego stosowania obowiązującego prawa, a także do zmiany błędnych przepisów.

W ramach prac Sekcji poprowadzone zostały także ważne sprawy precedensowe:

3.1. Kwalifikacja na rodzinę zawodową – pozew cywilny

Wiele spraw zgłaszanych Stowarzyszeniu przez rodziny zastępcze dotyczy ustanowienia rodziny zastępczej zawodowej. Procedura dotycząca ich tworzenia nie jest jednolita, a interpretacja przepisów budzi sporo kontrowersji. Teoretycznie rodziną zastępczą zawodową może zostać każda rodzina, która spełnia wymagania przewidziane w art. 75 ustawy o pomocy społecznej. Z rodziną, która będzie pełniła funkcję zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej, starosta zawiera umowę zlecenia. Nie jest to umowa o pracę, w związku z tym nie wynikają z niej tzw. uprawnienia pracownicze (np. urlop, staż pracy, itp.). Podpisanie umowy zlecenia z rodziną zastępczą na bycie rodziną zastępczą zawodową nie jest uznaniową decyzją starosty. Od decyzji odmownej kandydaci mogą się odwołać do sądu cywilnego. W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 lutego 2009 roku (sygnatura I OSK 384/08) Sąd wskazał, iż decyzja odmowna starosty nie jest decyzją administracyjną i kandydatom nie przysługuje odwołanie w trybie administracyjnym. Nie oznacza to jednak braku kontroli nad omawianym rozstrzygnięciem starosty. Zdaniem sądu *osoby współpracujące z organami administracji samorządowej w organizowaniu pomocy społecznej na zasadzie partnerstwa mogą poszukiwać ochrony w ramach procesu cywilnego, zmierzając w ten sposób do zobowiązania starosty do zawarcia umowy zlecenia. Tym samym kontroli sądowej poddana zostanie kwestia dysponowania środkami publicznymi w sferze dotyczącej organizowania opieki i wychowania w rodzinie zastępczej*. Tak więc jeśli rodzina spełnia kryteria opisane w art. 75 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, czyli odbyła szkolenie na rodzinę zawodową i ma pozytywną opinię, a starosta bez podania ważnej przyczyny odmawia podpisania umowy z rodziną, może złożyć pozew do sądu cywilnego. W 2011 roku kolejne rodziny zastępcze niespokrewnione złożyły pozwy do sądu. Jedna ze spraw zakończyła się w pierwszej instancji wyrokiem negatywnym, ale Stowarzyszenie pomogło sporządzić apelację. Wyrok II instancji powinien pojawić się w pierwszym kwartale 2012 roku.

Stowarzyszenie przy realizacji zadań Sekcji Pomocy Dziecku i Rodzinie współpracuje z: Fundacją „Przyjaciółka”, Koalicją na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Towarzystwem „Nasz Dom”, Stowarzyszeniem SOS Wioski Dziecięce, Fundacją Ernst&Young, Mazowiecką Fundacją Rodzin Zastępczych, Federacją Organizacji Służebnych MAZOWIA,

a także: Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędem m.st. Warszawy.

OŚRODEK MEDIACJI

Koordynatorka O-środka: Joanna Kubiak

Członkowie: mediatorzy - Janusz Gwiazdowski , Joanna Figura, Jan Kowalski, Monika Król, Agnieszka Kwaśniewska, Joanna Kubiak, Ilona Miller-Groniecka, Natalia Osica, Paweł Waszkiewicz, Aleksandra Winiarska, oraz członkowie nie mediujący – Magdalena Barańska, Maria Niełacznna, Witold Klaus.

Mediacje

Ośrodek prowadzony przez Stowarzyszenie jest wpisany na listę mediatorów Sądów Okręgowych: Warszawa oraz Warszawa Praga jako instytucja uprawniona do prowadzenia mediacji w sprawach karnych, w sprawach nieletnich oraz cywilnych.

W roku 2011 O-środek Mediacji był mniej czynny w zakresie pozyskiwania i prowadzenia mediacji. W sumie przeprowadzono **10 mediacji**.

Projekty mediacyjne realizowane w szkołach

Od 2007 roku Stowarzyszenie Interwencji Prawnej realizuje projekty, mające na celu wdrażanie w szkołach idei rozwiązywania konfliktów na drodze mediacji. Polegają one na przygotowywaniu zarówno młodzieży do wcielania się w rolę mediatorów w drobnych konfliktach rówieśniczych, jak również nauczycieli do stosowania w szkole sprawiedliwości naprawczej. Pierwszy projekt pt. „Szkoła radzenia sobie z konfliktem” został zrealizowany w Gimnazjum nr 82 im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego na Bemowie w 2007 roku. W roku 2011 pozyskano środki i przeprowadzono piątą już edycję projektu współfinansowanego ze środków Urzędu m.st. Warszawy. W tym roku projekt pt. „**Pomysł na konflikt II – mediacja w szkole**” był realizowany w Zespole Szkół nr 46 przy ul. Thommego 1 w Warszawie. W prowadzonych w ramach projektu szkoleniach wzięło udział **72 nauczycieli** w ramach szkolenia informacyjnego, **11 nauczycieli** w ramach szkolenia pogłębionego (w zakresie skutecznej komunikacji, psychologii konfliktu i mediacji) **oraz 390 uczniów ze szkoły podstawowej i gimnazjum**. Szkolenia dla uczniów dotyczyły rozwiązywania konfliktów bez przemocy.

Niezwykle istotnym elementem zeszłorocznej edycji projektu były zajęcia dla prowadzone dla **10 – osobowego zespołu Klubu Mediatora** działającego w tej szkole. Wspólnie z młodymi mediatorami zespół projektowy przygotował happening mający na celu rozpropagowanie mediacji w tej szkole. Na rok 2012 również pozyskane zostały środki na kolejny projekt, w którym rozpoczniemy pracę mającą na celu umożliwienie współpracy młodzieży z Klubów Mediatora działających w szkołach, w których realizujemy lub realizowaliśmy projekty.

W roku 2011 r. kontynuowano również współpracę z Urzędem Dzielnicy Bemowo. Oprócz oferty szkoleniowej złożyliśmy propozycję kompleksowej współpracy ze szkołami mającymi siedzibę w dzielnicy, jednak propozycja nie została podjęta.

Stowarzyszenie przy realizacji zadań Sekcji O-środka Mediacji współpracuje z: Instytutem Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, Stowarzyszeniem Mediatorów Rodzinnych, Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy UW, Biurem Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, oraz z dzielnicami Wola i Bemowo.

SEKCJA „WOLNOŚĆ”

Koordynatorka sekcji: Maria Niełacna

Członkowie sekcji: Karolina Chytła, Marta Jakubowska-Brodecka, Witold Klaus

Sekcja „Wolność” działa na rzecz przestrzegania reguł postępowania z osobami pozbawionymi wolności, a w razie potrzeby, wzmocnienia ich ochrony przed torturami oraz nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Sekcja podejmuje także starania mające na celu ułatwienie dostępu więźniów do pomocy prawnej i instytucji życia publicznego. Działania podejmowane są zarówno w interesie publicznym i przyczyniają się do poszanowania prawa przez funkcjonariuszy publicznych oraz wzmocnienia praworządnego państwa, jak i indywidualnym, na rzecz osób pozbawionych wolności, w szczególności więźniów.

1. Poradnictwo prawne dla więźniów z warszawskich jednostek penitencjarnych

Dzięki wsparciu Fundacji Open Society Institute w ramach zakończonego w 2011 r. strażniczego projektu „Watch 24” prawnik Stowarzyszenia udzielał porad prawnych skazanym z warszawskich jednostek penitencjarnych.

W okresie realizacji projektu od 1 marca 2009 do 28 lutego 2011, prawnik przyjął 351 skazanych (82 kobiet oraz 269 mężczyzn) i udzielił porad w 377 sprawach. Udzielał porad ustnych i pisemnych w odpowiedzi na listy więźniów. Pomagał w sporządzeniu pism urzędowych lub procesowych oraz próśb i wniosków kierowanych do organów postępowania wykonawczego.

Najwięcej porad dotyczyło spraw cywilnych (207), następnie spraw karnych (160) i spraw penitencjarnych (90). Najczęściej zgłaszane przez skazanych problemy dotyczyły:

- prawa lokalowego (jak ubiegać się o lokal socjalny i przeciwdziałać eksmisji);
- spraw rozwodowych i około rozwodowych (jak zmniejszyć alimenty na rzecz dzieci lub małżonka i przeciwdziałać ograniczeniu władzy rodzicielskiej);
- zakresu i form pomocy społecznej przysługującej skazanym;
- podstaw do wystąpienia z pozwem o odszkodowanie za naruszenie godności osobistej w związku z przeludnieniem i warunkami bytowymi cel mieszkalnych;
- skarg na przewlekłość postępowania;
- wyroków łącznych, czyli przesłanek i warunków formalnych wystąpienia z wnioskiem o taki wyrok.

Poradnictwo pozwoliło na uważne przyjrzenie się, jak w praktyce działają przepisy prawa w stosunku do więźniów. W efekcie pozwoliło to określić systemowe braki lub strukturalne problemy praktyki, które wymagają rozwiązania w przyszłości.

2. Monitoring więzień i działania po monitoringu

W latach 2009-2010 w ramach projektu „Watch 24” przeprowadziliśmy dwa tematyczne monitoringi¹ i wizytowaliśmy 16 polskich jednostek penitencjarnych.

W dniu 23 marca 2011 r. odbyła się ogólnopolska konferencja pt. „Zmiany za murami? Stosowanie standardów postępowania z więźniami w Polsce” z udziałem dyrektorów wizytowanych jednostek, przedstawicieli CZSW Ministerstwa Sprawiedliwości, środowiska akademickiego i naukowego. Celem konferencji było nie tylko upowszechnienie wyników monitoringu, lecz przede wszystkim przekazanie sformułowanych zaleceń powizytacyjnych władzom odpowiedzialnych za ich realizację. Obowiązek władz wynika z faktu, że zalecenia te są zbieżne ze standardami europejskimi zawartymi w takich dokumentach jak Europejskie Reguły Więzienne czy standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom czy w końcu w wyrokach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, o czym przypominała prof. dr hab. Irena Rzeplińska, z Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz dr Piotr Kładoczny, z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Raporty z monitoringu oraz sformułowane zalecenia i standardy zostały zawarte w publikacji „Zmiany za murami? Stosowanie standardów postępowania z więźniami w Polsce” (nakład 400 egz.). Płk Luiza Sałapa, przedstawiciel Dyrektora Generalnego Służby Więziennej zgodziła się z zaleceniami. Konferencja zapoczątkowała niezbędny dla promowania przyszłych zmian dialog Stowarzyszenia z władzami więziennymi.

¹ Monitoring postępowania ze skazanymi przy przyjęciu do zakładu karnego w celu odbycia kary pozbawienia wolności w świetle regulacji krajowych i standardów Rady Europy oraz monitoring najstarszych jednostek penitencjarnych.

W dniu 2 sierpnia 2011 r. spotkaliśmy się z gen. Jackiem Włodarskim i przedstawicielami CZSW celem omówienia realizacji zaleceń sformułowanych w wyniku monitoringu najstarszych jednostek penitencjarnych w Polsce” oraz postępowania ze skazanymi przy przyjęciu do jednostki penitencjarnej w celu odbycia kary pozbawienia wolności. Dotyczyły one przeludnienia i zagęszczenia w celach, warunków bytowych i sanitarnych w najstarszych polskich więzieniach. Efektem naszych rozmów było przedstawienie przez CZSW realnego planu poprawy warunków bytowych w ZK w Siedlcach, Rawiczu u Kaliszu. Bez perspektyw w najbliższej przyszłości są ZK w Nowogardzie i Barczewie. Jednocześnie Dyrektor Generalny poinformował o planie zabudowy kącików we wszystkich jednostkach penitencjarnych w Polsce (koszt ponad 60 mln zł).

Celem kontynuowania konstruktywnego dialogu Stowarzyszenie podjęło próbę zainicjowania spotkania z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Finansów celem przedstawienia postulatów zawartych w raportach. Niestety, próby okazały się bezskuteczne. Mimo dwóch próśb skierowanych bezpośrednio do Ministra Sprawiedliwości (18.08 i 18.10.2011) nie zaproponował on spotkania twierdząc, że stan polskich zakładów karnych należy uznać za zgodny ze standardami.

3. Koalicja „Porozumienie na rzecz wprowadzania OPCAT”

Wspólnie z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Amnestią Międzynarodową, Międzynarodową Komisją Prawników-Sekcja Polska oraz pracownikami Katedry Kryminologii i Polityki Kryminalnej UW, Stowarzyszenie uczestniczy i koordynuje prace Koalicji. W minionym roku Koalicja intensywnie pracowała podczas następujących spotkań i pomiędzy nimi:

14 marca 2011 – Celem spotkania była ocena KMP – zgodności jego organizacji, składu i działania z OPCAT. W październiku 2010 r. z BRPO został wyodrębniony zespół KMP. Jednak „unia personalna” z RPO i brak odrębności i niezależności KMP nadal osłabia jego efektywność i widoczność. Pozytywnie należy ocenić to, że KMP uwzględniła zalecenia Koalicji odnośnie *Raportu z działalności KMP za 2010 r.*

20 czerwca 2011 – Koalicji spotkała się z KMP i przedstawicielami GIODO w celu zapewnienia, że KMP będzie miał dostęp do danych osobowych, w tym, danych wrażliwych, podczas wizytacji miejsc pozbawienia wolności.

12 września 2011 – Koalicja została zaproszona do przedstawienia Ombudsmanom z Austrii swoich celów i działań w ramach współpracy z KMP.

4 października 2011 – Koalicja opracowała listę pytań skierowanych do KMP w związku z kolejną ewaluacją jego działań i zmian w ustawie o RPO.

10 października 2011 – podczas spotkania Koalicji z KMP RPO poinformował o najistotniejszej zmianie w ustawie o RPO. Obecnie nowy zapis o dostępie RPO/KMP do danych osobowych osób pozbawionych wolności oznacza także dostęp do dokumentacji medycznej i osób przebywających we wszystkich miejscach, tj. także ośrodkach dla cudzoziemców, szpitalach psychiatrycznych. KMP ustosunkował się także do kolejnych spostrzeżeń Koalicji odnośnie raportu z jego działalności.

3 listopada 2011 – Koalicja uczestniczyła w konferencji RPO wokół raportu z działań KMP w roku 2010. Głównym tematem dyskusji był brak środków na zapobiegawcze wizytacje więzień i innych miejsc detencji.

17 listopada 2011 – Koalicja spotkała się z przedstawicielami MS, którzy dostrzegają negatywne skutki „sztucznego” wyodrębnienia KMP z BRPO. Przede wszystkim okazało się, że: na wizytacje jeżdżą nie tylko pracownicy KMP, ale także obecnego Zespołu Prawa Karnego, a zakres ich zadań właściwie się pokrywa, można mieć wątpliwości co do koordynacji i synergii ich działań – dublują się bądź marnują gromadzone odrębnie informacje, co może także oznaczać „marnowanie pieniędzy”. Wyodrębnienie obniżyło jakość pracy Zespołu KMP – MS uważa, że niewiele wynika z jego wizytacji. Koalicja zgodziła się, że brakuje także działań prowadzących do zmian systemowych oraz bieżącego monitoringu sytuacji uwięzionych.

29 listopada 2011 – odbyło się Spotkanie Rady Społecznej z KMP w celu sformułowania tematu debaty publicznej istotnej z punktu widzenia zapobiegania torturom oraz innych formom maltretowania osób pozbawionych wolności. Koalicja miała możliwość przedstawienia swojego stanowiska po spotkaniu w korespondencji elektronicznej.

Stowarzyszenie przy realizacji zadań Sekcji „Wolność” współpracuje z: Kliniką art. 42 kkw przy Katedrze Kryminologii i Polityki Kryminalnej Uniwersytetu Warszawskiego, Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Fundacją Sławek, Rzecznikiem Praw Obywatelskich i działającym w jego ramach Krajowym Mechanizmem Prewencji, Służbą Więzienną.

INNE DZIAŁANIA STOWARZYSZENIA

Poza działalnością prowadzoną w Sekcjach Stowarzyszenie podejmuje także innego rodzaju aktywności.

1. Dostęp obywateli do nieodpłatnej pomocy prawnej

Stowarzyszenie działa także na rzecz zwiększenia dostępu obywateli do bezpłatnej pomocy prawnej. Uczestniczy ono w nieformalnej koalicji kilku organizacji pozarządowych współpracujących z kolejnymi rządami przy opracowywaniu ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej.

Ponadto Stowarzyszenie aktywnie działa w **Komisji Dialogu Społecznego ds. Poradnictwa Specjalistycznego**, działającej przy Biurze Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Grupuje ona różne organizacje poradnicze z terenu Warszawy, wypracowując wspólne płaszczyzny działania pomiędzy nimi.

2. Udział w koalicjach i porozumieniach

Stowarzyszenie jest członkiem 7 koalicji i porozumień. Są to:

- Polska Koalicja Social Watch, koordynowana w 2009 r. przez Koalicję Karat;
- Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, koordynowana przez Fundację „Przyjaciółka”;
- Koalicja „Porozumienie na rzecz wprowadzania OPCAT”, koordynowana przez SIP;
- EAPN Polska – Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu, koordynowany przez Wspólnotę Roboczą Związków Organizacji Socjalnych – WRZOS;
- Koalicja na Rzecz Równych Szans, koordynowana przez Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego;
- Koalicja na rzecz Edukacji Antydyskryminacyjnej koordynowana przez Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej
- HUMA network – Health for Undocumented Migrants and Asylum Seekers network, międzynarodowa koalicja koordynowana przez Medecins du Monde France.

3. „TORO – w poszukiwaniu skutecznych metod wsparcia instytucji ekonomii społecznej” – projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany od stycznia 2011 do końca grudnia 2012.

Celem ogólnym projektu jest zwiększenie trwałości i wzmocnienie potencjału instytucji ekonomii społecznej działających na rzecz społeczności lokalnych poprzez wypracowanie i przetestowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapewniającego zwiększenie udziału tych podmiotów w realizacji miejskich/gminnych polityk publicznych w ciągu 24 miesięcy

W 2011 roku Stowarzyszenie Interwencji Prawnej przeprowadziło dwa badania – badanie luk kompetencyjnych IES oraz badanie luk kompetencyjnych JST. Łącznie przeprowadzonych zostało 65 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami NGO oraz JST. Na podstawie badań zostały opracowane raporty analityczne i sumaryczne, zbierające wyniki. Przygotowane zostały także programy szkoleń, wynikające z potrzeb zdiagnozowanych w trakcie badań.

Przeprowadzone zostały 3 spotkania konsultacyjne, których przedmiotem była ocena przygotowanych przez Partnerów projektów wstępnych produktów przez przedstawicieli IES. W spotkaniach wzięły łącznie udział 84 osoby – przedstawiciele IES, dodatkowo uczestniczyli w nich także przedstawiciele Partnerów. Z wyniku konsultacji został sporządzony raport, który został rozesłany do Partnerów – do wykorzystania przy poprawieniu przygotowanych projektów wstępnych wersji produktów.

Ponadto przedstawiciel Stowarzyszenia brał udział w spotkaniach zespołu ds. opracowania produktów projektu. Konsultował także strategię ich wdrażania.

Wydano także publikację: W. Klaus, A. Winiarska (red.), *Bariery w rozwoju warszawskich organizacji pozarządowych. Punkt widzenia kadry organizacji oraz współpracujących z nimi urzędników*, Warszawa 2011.

4. „Seniorzy klawiaturą i piórem” (Urząd m.st. Warszawy, kwiecień-grudzień 2011)

Celem działań podjętych w ramach projektu było przeciwdziałanie dyskryminacji i negatywnym stereotypom na temat osób starszych oraz promowanie idei aktywności w każdym wieku. Przeprowadzone zostały warsztaty pisarsko-dziennikarskie, a następnie konkurs dla osób starszych na najlepszy tekst o tematyce związanej z Warszawą. Prace laureatów konkursu zostały opublikowane w wydanej pod koniec projektu publikacji „*Zakochani w Warszawie*” pod redakcją Małgorzaty Łojkowskiej i Małgorzaty Olszewskiej.